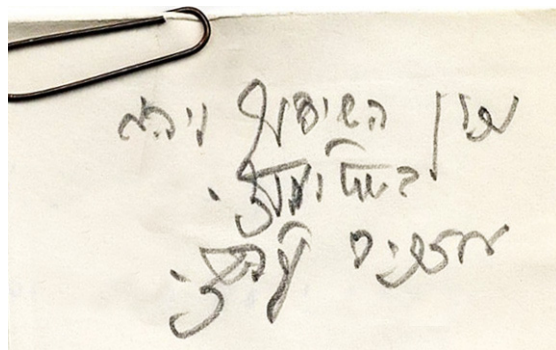

מזכרת

משמחת נישואין

של

ברוך נפתלי ושטערנא שרה שיחיו
וילהלם

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה
ברוקלין, ניו-יארק

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן הרב התמים **ברוך נפתלי**, והכלה המהוללה מרת **שטערנא שרה** שיחיו.

התודה והברכה לכל קרובי המשפחה, ידידים ומכירים, שהואילו לבוא לשמוח אתנו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה שיחיו, ואותנו כולנו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את המשתתפים בשמחתנו - על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא זי"ע - בתשורה מיוחדת זו הכוללת: (א) שני מכתבים מכ"ק אדמו"ר ברוסית ותרגומם ללה"ק, (ב) כמה מענות מכת"ק כ"ק אדמו"ר בענינים שונים, (ג) דו"ח מביקור ברוסיה בשנת תשח"י ומענה כ"ק אדמו"ר על הדו"ח.

להעיר שכמה מצילומי הכת"ק - הוקטנו מעט מגודלם המקורי. התרגומים והפענוחים על אחריותינו בלבד.

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך אתכם ואותנו, בתוך כלל אחינו בני"י יחיו, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

מוקריהם ומכבדיהם

משפחת לאַזאַר

משפחת וילהלם

י"א טבת, ה'תשפ"ב

מוסקבה, רוסיה

א

[С Б-жьей помощью. 15 менахем-ава 5731 г.]
[Бруклин. Н.Й.]

בי"ה, ט"ו מני"א, ה'יתשל"א
ברוקלין, נ.י.

מרת ... תחי

כפר חב"ד [Г-жа ... , Кфар-Хабад]

[Благословение и мир Вам!]

ברכה ושלום!

В ответ на В. письмо относительно родственников там, стоит ли послать им требование (документы) для выезда в א"י, то конечно мое мнение что стоит. Но как обычно в таких случаях нужно раньше знать что они не боятся получить такое требование, т.е. запросить у них об этом – сам собою разумеется в скрытой форме. Те которые пишут туда уже имеют опыт в этом, в частности друзья в כפר חב"ד [Кфар-Хабате].

Получил В. письмо и בעת רצון [час благоволения] упомянул тех, о которых В. пишете מוי"ח אדמו"ר [на месте упокоения Ребе, моего тестя]. Дай Б. чтобы В. имели хорошие вести в скором будущем. Надеюсь, что В. принимает деятельное участие в помощи иммигрантов из той страны, чтобы они сразу по прибытии в ארץ ישראל [Земле Израиля] устроили свою жизнь согласно Торе, тем более что в условиях там они делали по мере возможности и даже больше, чтобы жить еврейской традиционной Тора-жизнью до מסירת נפש [самопожертвования]. Теперь же, находясь в совершенно других условиях к лучшему, наверно покажут блестящий пример, что их жизнь в полной мере соответствует тысячелетней традиции еврейского народа — пример, о котором наверно будут знать те, которые пока еще находятся там, и это прибавит бодрость и смелость и полнейшую уверенность, что они верные члены еврейского народа в ежедневной жизни, и их лишения и жертва для этого идеала вполне оправдывается, и приведут также к получению благословения Б. Во всем, в чем они нуждаются, и в самом главном — иметь настоящее истинное идише нахес от детей.

Надеюсь также, что все נשי ובנות חב"ד [женщины и девушки Хабада] в כפר חב"ד [Кфар-Хабате] активно участвуют в максимальной мере в этой деятельности.

Дай Б. Много הצלחה [успеха] каждой из Вас и всем вместе.

[Благословение на добрые вести].

בברכה לבשורות טובות.

ה'ה. ט"ז מנח, תשפ"ב
ב"ר י. י. י.

ארת ורת
ב"ר

ב"ר א"ר

Получил В. письмо и с интересом узнал тех о
которых В. пишет в письме. Дай Б.
письмо В. и все хорошие вести в скором будущем.
Надеюсь, что В. принимает деятельное участие
в помощи иммигрантам этой страны, чтобы они
сразу по прибытии в Канаду, как устроили свою
жизнь согласно Торе, тем более что в условиях
там они делают по мере возможности и даже
больше работы такой еврейской традиционной
Тора-жизни. Теперь же, находясь
в совершенно других условиях к лучшему, наверное
покажут лучший пример того их жизнь в
полной мере своей существующей традиционной
традицию еврейского народа - пример о котором
наверно будут знать те которые пока еще
находятся там, и это прибавит бодрости и
смелости и полной уверенности что они
верные члены еврейского народа в еже-
дневной жизни, и их лишения и жертва

2.

גלג חי'ונו идеала вконец оправдывается, и при-
ведут также и политични словоелени? То. во
всех в нем они нуждаются, и в самом главном -
иметь несомненно истинное и единственное
действие.

Надеюсь также, что все это $\text{ז"ר} \text{ו} \text{ל} \text{ד} \text{ו} \text{ל} \text{ב}$
 $\text{ז"ר} \text{ו} \text{ד}$ активно углубляется в максимальной
мере в этой деятельности.

Дай то. много $\text{ו} \text{ר} \text{ב}$ каждой из Вас и всем
вместе.

$\text{ו} \text{ר} \text{ב} \text{ו} \text{ל} \text{ד} \text{ו} \text{ל} \text{ב}$

[תרגום חפשי]

בי"ה, ט"ו מני"א, ה'תשל"א

ברוקלין, נ.י.

מרת ... תחי'

כפר חב"ד

ברכה ושלוש!

מכתבה נתקבל ובעת רצון הזכרתי את המצויינים במכתבה על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר. יהי רצון שתזכה לבשר טוב בקרוב ממש. בוודאי הינה לוקחת חלק פעיל בהגשת סיוע לעולים מן המדינה ההיא על מנת שמיד בהגיעם לארץ ישראל יסדרו את חייהם ע"פ תורתנו הק', ובפרט שבהיותם שם עשו כל אשר שביכלתם ויותר מיכלתם על מנת לחיות חיי יהדות מסורתיים חיי תורה עד כדי מסירת נפש. ועתה כשהוטב מצבם במידה הכי גדולה בודאי יהיו למופת ולדוגמא חי' כאשר ינהלו את חייהם כפי המסורת בת אלפי השנים של עם ישראל, ובודאי יגיעו הידיעות ע"ד דוגמא חי' זו לאחב"י הנמצאים עדיין שם, והדבר יוסיף מרץ ועוז רוח ובטחון אשר הם בנים נאמנים לעם ישראל בחייהם היום יומיים, וכדאי בהחלט לסבול את כל הקשיים והמס"נ עבור מטרה נעלית זו, וזה יביא לקבלת ברכת ה' בכל הנצרך להם, ובדבר הכי עיקרי שירונו נחת יהודי (ידישע נחת) אמיתי מהילדים.

כן תקוותי אשר כל נשי ובנות חב"ד אשר בכפר חב"ד לוקחות חלק פעיל בפעולות אלה ובמידה הכי גדולה.

וה' יצליח כל אחת ואחת מהן ואת כולן כאחת.

בברכה לבשורות טובות.

ב

[С Б-жъей помощью. 15 менахем-ава 5731 г.]

ב"ה, ט"ו מני"א, ה'תשל"א

שיי ... Дорогой

Получил В. письмо. Дай Б. чтобы все В. пожелания к лучшему исполнились в ближайшем будущем, и слышать от В. только хорошие вести во всех отношениях.

С пожеланием всего наилучшего и хороших вестей

Мендель.

[תרגום חפשי]

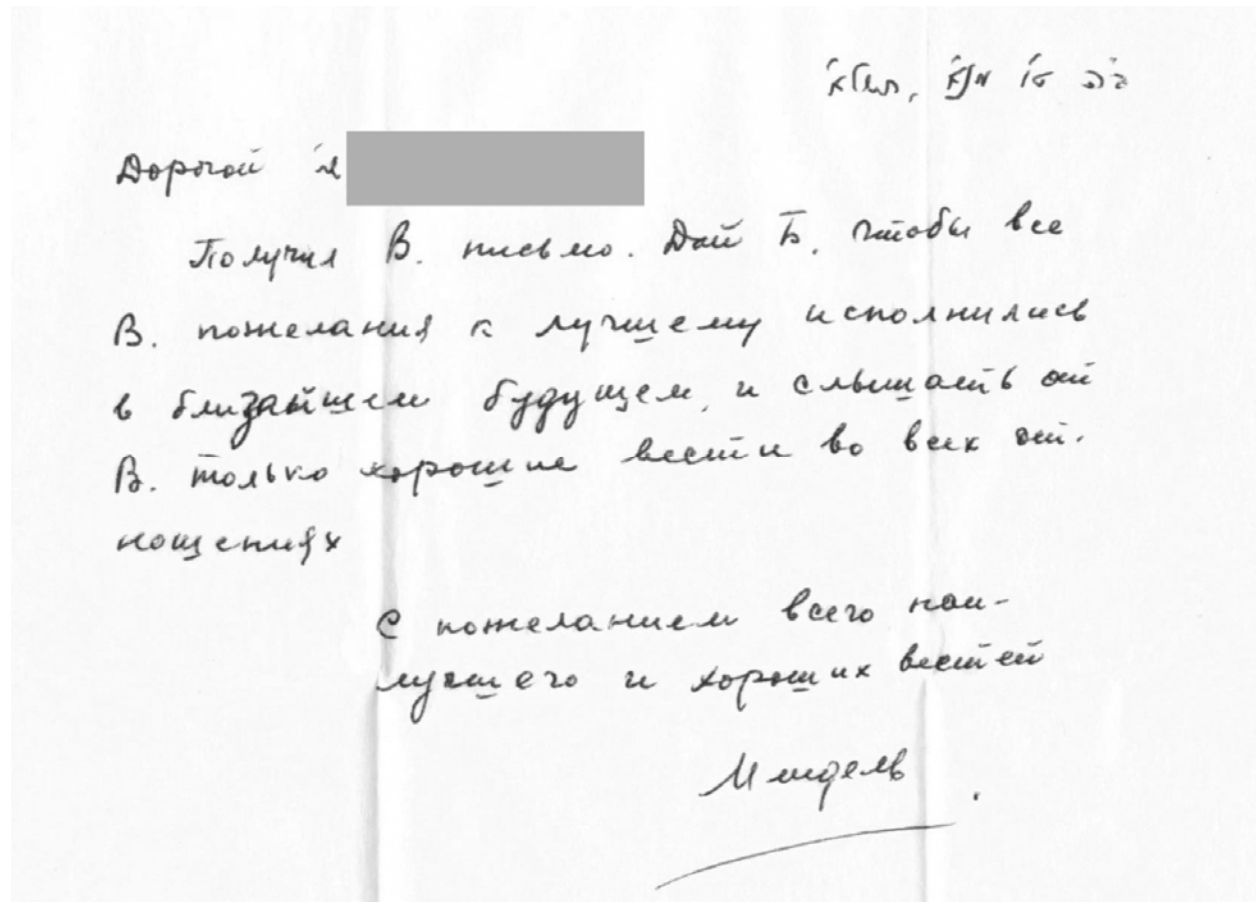
ב"ה, ט"ו מני"א, ה'תשל"א

כב' ... שיי

מכתבו נתקבל. יהי רצון שיתקיימו כל משאלות לבבו בקרוב ממש, ויזכה לבשר אך טוב בכל העניינים.

בברכת כט"ס ולבשו"ט

מענדל

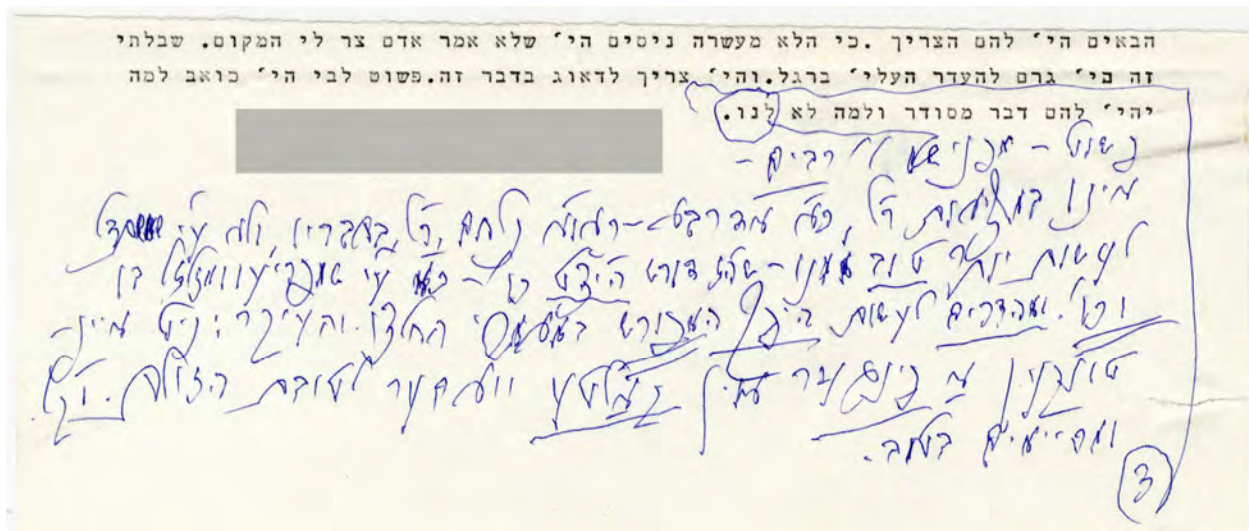

המכתב ברוסית, וכן החתימה – כתב ידו של המזכיר הרב ניסן מינדל

ג

[היתשלייג-ה?]

(3) פשוט - מפני ש"לנו" ל' רבים - אינו במציאות ר"ל, כ"א אדרבא - כאו"א נלחם, ר"ל, בחבריו, ולא ע"י שמשתדל לעשות יותר טוב ממנו - שה"ז דורש היצ"ט כו' - כ"א ע"י שמפריעו ומזלזל בו וכו'. ומהדרים לעשות היפך המפורש במאמרי החלצו. והעיקר: ניט איינטונקען אַ פינגער אין קאַלטע וואַסער לטובת הזולת. וק"ל. ומסיימים בטוב.

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של אי מאנ"ש - בו כותב: "... הבאים* הי' להם הצריך. כי הלא מעשרה ניסים הי' שלא אמר אדם צר לי המקום. שבלתי זה הי' גרם להעדר העלי' ברגל. והי' צריך לדאוג בדבר זה. פשוט לבי הי' כואב למה יהי' להם דבר מסודר ולמה לא לנו".

(* תחלת מכתבו נחתך ע"י כ"ק אדמו"ר. - ואולי דבריו נסובים, ע"ד סידור כיאות עבור האורחים הרבים הבאים לחצרות קדשנו.

ד

[לפני חג הפסח, ה'תשל"ה]

[1] בברכת הדה"נ

להוסיף שכשחל בש"ק כו'

כיון שיש מקום פנוי בע' ההוא אפשר להדפיס הנ"ל בפתקא בפ"ע ולהדביקה בפנים (או בחותם גומי)

[2] עושה רושם טוב ובטח פירסמו כדבעי?

מצילום כתי"ק. הוראה בקשר לההדפסה והו"ל של "הגדה של פסח - עם תרגום רוסי" ע"י ארגון Friends of Refugees of Eastern Europe [=ידידי פליטי מזרח אירופה, F.R.E.E.] - ברוקלין, תשל"ה. - ההוראה דלהלן נכתבה על פתקא בפ"ע, וצורפה להגדה המודפסת. - ויצוין, שבעותק נוסף של ההגדה - תיקן כ"ק אדמו"ר בסימני הסדר (שם ע' 11), אשר "צפון" יופיע לפני "ברד".

בברכת הדה"נ [=הדלקת הנרות] **להוסיף שכשחל בש"ק כו'**: נסוב על מה שבע' 9 של ההגדה - נדפסה נוסח ברכת הדלקת הנרות של יו"ט כשחל בחול (י"אשר קדשנו כו' להדליק נר של יום טוב"), וע"ז באה ההוראה שלפנינו: "להוסיף שכשחל בש"ק כו" - כלומר, להוסיף גם נוסח ברכת הדלקת הנרות של יו"ט כשחל בש"ק (י"אשר קדשנו כו' להדליק נר של שבת ושל יום טוב").

הגדה של פסה

עם
תרגום רוסי

А Г А Д А

(ш е л)

П Е С А Х

FRIENDS OF REFUGEES
OF EASTERN EUROPE
Brooklyn, New York

ברוקלין, ניו יארק
שנת תשל"ה לפ"ק

דף הכריכה של ההגדה

До начала Сейлера хозяйка зажигает свечи и произносит соответствующие благословения:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב.**

(Транслитерация): Борух Ато А-дой-ной Э-лой-хейну Мелех Хоойлом Ашер Кидшону Бмицвойсов Вцивону Лехадлик Нейр Шел Иойм Тойв.

(Перевод): Благословен Ты, Господи, Б-же наш, Царь вселенной, освятивший нас Своими законами, и заповедавший нам зажечь праздничные свечи.

**בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁחַחְתָּנוּ וְקִדְּמָנוּ
וְהַגִּיעָנוּ לְזֶמַן הַזֶּה.**

(Транслитерация): Борух Ато А-дой-ной Э-лой-хейну Мелех Хоойлом Шеэхейону Вкиймону Вхийгону Лизман Хазе.

(Перевод): Благословен Ты, Господи, Б-же наш, Царь вселенной. Сохранивший нас в живых, Обеспечивший наше существование, и Доведший нас до сего времени.

До начала Сейдера хозяйка зажигает свечи и произносит соответствующие благословения:

**בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב.**

(Транслитерация): Борух Ато А-дой-ной Э-лой-хейну Мелех Хоойлом Ашер Кидшону Бмицвойсов Вцивону Лехадлик Нейр Шел Йойм Тойв.

(Перевод): Благословен Ты, Господи, Б-же наш, Царь вселенной, освятивший нас Своими законами, и заповедавший нам зажигать праздничные свечи.

**בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהַגִּיעֵנוּ לְיָמֵי הַחַיִּים.**

(Транслитерация): Борух Ато А-дой-ной Э-лой-хейну Мелех Хоойлом Шеэхейону Вкиймону Вхигноу Лизман Хазе.

(Перевод): Благословен Ты, Господи, Б-же наш, Царь вселенной, Сохранивший нас в живых, Обеспечивший наше существование, и Доведший нас до сего времени.

Если праздник совпадает с субботним днем, то в пятницу, после зажигания свечей, первое благословение произносят в следующем варианте:

**בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת וְשֶׁל יוֹם טוֹב.**

(Транслитерация): Борух Ато А-дой-ной Э-лой-хейну Мелех Хоойлом Ашер Кидшону Бмицвойсов Вцивону Лехадлик Нейр Шел Шабос Вшел Йойм Тойв.

(Перевод): Благословен Ты, Господи, Б-же наш, Царь Вселенной, освятивший нас Своими законами, и заповедавший нам зажигать субботние и праздничные свечи.

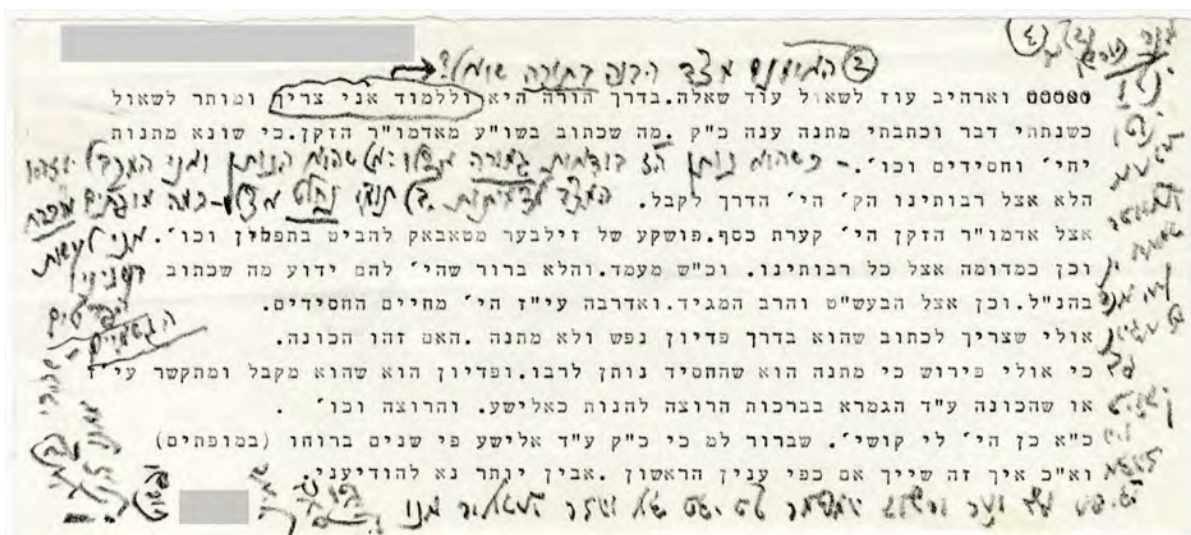
 <p>מרור МАРОР</p> <p>Произносят благословение «Ал ахилас морор» и съедают горькую зелень, величиной с «казант», предварительно обмакнув в «харосет».</p>	<p>ПОРЯДОК СЕЙДЕРА</p>	 <p>קדש КАДДЕШ</p> <p>Произносят Киддуш над бокалом вина.</p>
 <p>בורך КОРЕХ</p> <p>Делают своеобразный сэндвич из двух кусков мацы, прокладывая между ними «хазерет».</p>		 <p>ורחץ УРХАЦ</p> <p>Омывают руки, но не произносят при этом обычного при омовении рук благословения.</p>
<p>שלחן עורך ШУЛХАН ОРЕХ</p> <p>Праздничная трапеза.</p>	 <p>ברפס КАРПАС</p> <p>Обмакивают «карпас» в соленую воду, произносят благословение над овощами и кушают.</p>	
 <p>ברך БЕРАХ</p> <p>Наполняют третий бокал вина и произносят застольную молитву.</p>	 <p>יהץ ЯХАЦ</p> <p>Среднюю мацу, из трех находящихся на «кеаре», делят на две части; большую часть прячут для «Афикоман».</p>	
 <p>צפון ЦАФУН</p> <p>Съедают «Афикоман», величиной с «казант».</p>	 <p>מגיד МАГГИД</p> <p>Начинается чтение Агады. До того, как младший в семье задаст вопросы «Ма ништана» наполняют второй бокал.</p>	
 <p>הלל ХАЛЛЕЛ</p> <p>Наполняют четвертый бокал вина и произносят специальную хвалебную молитву «Халлел».</p>	 <p>רחצה РАХЦА</p> <p>Омывают руки для еды, но на этот раз с обычным благословением.</p>	
 <p>נרצה НИРЦА</p> <p>После окончания правильно проведенного Сейдера можно быть уверенным, что он был одобрен Всевышним.</p>	 <p>מוציא МОЦИ, מצה МАЦА</p> <p>Произносят благословения «Хамоци» и «Ал ахилас мацо», и кушают кусок мацы, величиной с «казант».</p>	

באחד העותקים של ההגדה הוסיף כ"ק אדמו"ר לתקן ש"צפון" ופיע לפני "ברך"

ה

[ה'יתשלי"י?]

- (2) [וילמוד אני צריך] – האומנם מצד הבנה בתורה שואל?
- (3) – כשהוא נותן ה"ז בודאות גמורה אצלו: א) שהוא הנותן ואני המקבל. וזהו המצב לצמיתות. ב) תומ"י נחלט אצלו – כמה מופתים מוכרח אני לעשות בעניני הפרטים הגשמיים – שהרי קבלתי ממנו הנ"ל! ופשוט שאיני גורס כהנ"ל. ולא שיערתי שזהו עד כדי כך שמדמה בנפשו שח"ו גם חסידי אדה"ז היו כיו"ב! גם להבא נא שלא יתן לי ויאמר שכוונתו אחרת וכו'. וק"ל. ופשוט שלא אקבל.

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של א' מאנ"ש – בו שואל (ומקדים לזה: "וארהיב עוז לשאול .. בדרך "תורה היא וללמוד אני צריך", ומותר לשאול") מדוע כשנתן לכ"ק אדמו"ר איזה דבר, וכתב שהוא מתנה, "ענה כ"ק", מה שכתוב בשו"ע מאדמו"ר הזקן, כי "שונא מתנות יחי"י וחסידים וכו'", ו"הלא" – שואל הוא – "אצל רבותינו הק' הי' הדרך לקבל" (כפי שמצינו ש"אצל אדמו"ר הזקן" הי' קערת כסף, פושקע של זילבער מטאבאק [=קופסת-טאבאק של כסף] להביט בתפלין וכו'. וכן כמדומה אצל כל רבותינו. וכ"ש מעמד" .. וכן אצל הבעש"ט והרב המגיד"), "והלא ברור שהי' להם ידוע מה שכתוב בהנ"ל .. ואדרבה, עי"ז היו מחיים החסידים"; ומציע ב' אפשרויות להבין כוונת כ"ק אדמו"ר: א) שהנתינה צ"ל "בדרך פדיון נפש ולא מתנה" (ומפרט: "כי אולי .. מתנה הוא שהחסיד נותן לרבו, ופדיון הוא שהוא מקבל ומתקשר עי"ז [=החסיד] מקבל ומתקשר עי"ז"); ב) שזהו עי"ד דברי הגמרא (ברכות י"ד, ב ובפרש"י) "הרוצה להנות (משל אחרים) יהנה כאלישע (כמו שמצינו באלישע שנהנה) ושאינו רוצה להנות (משל אחרים) אל יהנה כשמואל הרמתי (כמו שמצינו בשמואל הרמתי שלא רצה להנות); וממשיך, שאם כאופן הב' – קשה לו להבין זאת, שהרי "ברור .. כי כ"ק עי"ד אלישע – פי שנים ברוחו (במופתים), וא"כ איך זה שייך אם כפי ענין הראשון. אב"ן יתור נא להודיעני".

ד"תורה היא וללמוד אני צריך" – הקיף כ"ק אדמו"ר תיבות "וללמוד אני צריך", וכתב (כבפנים (2)); ובהמשך לכותבו שכאשר נתן מתנה לכ"ק אדמו"ר "ענה כ"ק .. כי "שונא מתנות יחי"י וחסידים וכו'" – כתב כ"ק אדמו"ר (כבפנים (3)).

- א) ראה ברכות טב, רע"א ("עד כאן העזת פניך ברבך?! .. תורה היא וללמוד אני צריך").
- ב) לא הגיע לידניו. וראה עד"ז אג"ק חכ"ו אגרת ט'תתקסח. חכ"ז אגרת י"קסט, ובהנסמן בהערות שם.
- ג) הל' מכירה ומתנה ס"ט (מקידושין נט, א. טושו"ע חו"מ סרמ"ט ס"ה).
- ד) משלי טו, כז.
- ה) ראה סה"ש תש"ב ס"ע 89 ואילך (נעתק בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' ו).
- ו) ראה ביאור בזה – אג"ק חכ"ד אגרת ט'קסג (ע' קסד).
- ז) מלכים-ב, ב, ט. רד"ק שם, יד. – וראה לקו"ש ח"ה ע' 375.

ו

[לפני ח' כסלו, ה'תשמ"א]

[1] אזכיר עה"צ.

[2] בטח יעמוד (המתאים לזה) על המשמר שיתנהל הנ"ל כדבעי – אם אין כסף להנ"ל – התקווה שלא יבקשו אצל כו' **כבעבר**, וק"ל.

Handwritten notes in Hebrew and Farsi are visible on the left side of the flyer, including the name "אוריאל" and various dates and names.

ATTENTION: IRANIAN JEWS

You and your family and friends are warmly invited to an important meeting affecting the Iranian Jewish Community of New York

SUNDAY - NOVEMBER 16, 1980
3:00 PM
Sephardic Jewish Congregation and Center of Queens
101-17 67 Drive
Forest Hills (544-6932)

At this meeting you will be able to meet with representatives from:

- FEDERATION OF JEWISH PHILANTHROPIES OF NEW YORK (FJP)
- JEWISH BOARD OF FAMILY AND CHILDREN'S SERVICES (JBFC)
- JEWISH COMMUNITY SERVICES OF LONG ISLAND (JCSLI)
- FEDERATION EMPLOYMENT AND GUIDANCE SERVICES (FECS)

and learn about the many services that are now available

- CRISIS COUNSELING
- RESETTLEMENT
- VISA ADJUSTMENT
- EMPLOYMENT
- HOUSING
- CAREER GUIDANCE
- EDUCATIONAL PLANNING
- ENGLISH LANGUAGE COURSES

and discuss your concerns about the problems facing you and your family and how all of us can work together toward their solution.

The program will be in English and Farsi.

מצילום כתי"ק, על גליון מודעה שנכתבה באנגלית ובפרסית עבור יהודים יוצאי איראן שבעיר ניו יארק – בה מוזמנים הם לבוא להשתתף באסיפה חשובה שתתקיים ביום ח' כסלו ה'תשמ"א, בביהכ"ס הספרדי ("שערי רחמים") שבשכונת קווינס – אשר בהנהגתו של מוה"ר שלום דובער העכט, שפעל רבות למען הצלת ורווחת יהודי איראן, במהלכה יוכלו להיפגש עם נציגים של כמה מוסדות סיוע יהודיים, וללמוד על שירותי סיוע השונים שיכולים לעזור להם בקליטתם והתאקלמותם וכו'.

התקווה שלא יבקשו אצל כו' כבעבר: כנראה הכוונה, שלא תיפול המעמסה הכספית דכל זה על כתפי מוה"ר יעקב יהודא העכט, אביו של רשד"ב העכט, כפי שהי' בעבר – בתקופת פרוץ המהפיכה באיראן (ולפני ולאחרי) – עת שפעלו הוא ואביו ללא ליאות בהצלת אלפי ילדים ונוער מאיראן וקליטתם במוסדות חינוך וכו', אשר העול הכלכלי כולו נפל על כתפי אביו (לאחר שמוסדות סיוע וחינוך שונים – כאלו שגם ערכו מגביות למען הצלת יהודי איראן... – סירבו לעזור להם), וכתוצאה מזה נקלע לחובות כבדים.

قابل توجه يهودنا ايراني

بدینوسیله از جنابعالی و خانواده مددستان شما با گرمی دعوت میشود در جلسه
مهی که در تاریخ پنجم ۱۹ آذرماه ۱۹۸۰ ساعت ۳ بجای ظهر در کنیای

SEPHARDIC JEWISH CONGREGATION OF QUEENS
101-17 67 Drive
Forest Hills, New York

تشکیل میشود شرکت نماید . دستور جلسه تاثیر قابل توجهی در زندگی هر یک
از افراد یهودی ايراني خواهد داشت و بدین طریق با نمایندگان تشکیلات
مختلف يهودی زیر آشنا میشود

- FEDERATION OF JEWISH PHILANTHROPIES OF NEW YORK (FJP)
- JEWISH BOARD OF FAMILY AND CHILDREN'S SERVICES (JBFCFS)
- JEWISH COMMUNITY SERVICES OF LONG ISLAND (JCSLI)
- FEDERATION EMPLOYMENT AND GUIDANCE SERVICES (FEGS)

لذا این روایات ذیل را هم به خدمات این تشکیلات کتب نماید

- ۱- راهنمای تشکلات
- ۲- کارهای
- ۳- برنامه روزی تحصیلی
- ۴- تشکلات تازه وارین
- ۵- مکانهای
- ۶- کلاسهای انگلیسی
- ۷- تشکلات و غیره
- ۸- پیش بینی شغل های آینده

این جلسه همزهایی از جنابعالی است که تشکیلات عام المنفعه فوق برای راه
حال ايرانيان يهودی ترتیب داده شده . بدینوسیله شما از همکاری خدمات ایشان
اطلاع حاصل نمائید و ترانه عبرت از این تشکیلات منبع خود را ذخیره مان بهره برداری

ז

[אייר, ה'תשמ"ז]

[1] בטח החליטו שניהם ..

(2) מפורסמת דעתי מאז - שטבעת נותנים בעת החופה דוקא וכמה מתנות אחרות ישנן.

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואלת - בקשת-ברכה לקראת גמר שידוכי עם בן-גילה.
[1] בטח החליטו שניהם = לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומים.
(2) מפורסמת דעתי מאז כו': במכתבה (באנגלית) - שהמדובר מתעתד להביא עמו טבעת ע"מ לתתה לה בעת גמר השידוך. - וראה בזה גם לקוי"ש חיי"ט ע" 510 (חורף ה'תשמ"א), ובהנסמן שם.

ח

יום ה', א' תמוז, ה'תשי"ח.

לכבוד הרב ר' מנחם מנדיל שניאורסון שליט"א

שלום וברכה!

רב נכבד,

כבוד תורתו יסלח לי על השהותי עד הנה במסירת דין וחשבון על נסיעתי לרוסיה. לא בזדון ולא בכיוון אחרתי במכתבי, אלא העבודה המרובה שנצטברה במשך העדרי מביתי הכריחה אותי לדחות חובי זה לימים אחדים.

ובכן נגש אני אל הענין גופו. למוסקוה הגעתי ביום ה' בערב. בסך הכל בליתי שם עשרה יום. ללנינגרד לא נסעתי כלל מפני שאחותי ובנה, תושבי לנינגרד, באו למוסקוה למשך ימי שהותי בעיר, ושוב לא היה צורך לי לבזבז יום או יומים בנסיעה ובטרדות עם המושלים.

בבית הכנסת במוסקוה ביקרתי ארבע פעמים, ביום ו' בערב ולמחרתו בשבת בבוקר, ביום ב' בבוקר וביום השבת. בפעם הראשונה מצאתי שם כמאה או מאה ועשרים איש, כמעט כלם זקנים, ולפי לבושם עניים מרודים. בית-הכנסת היה מואר רק למחצה; עזרת הנשים היתה סגורה. במהירות רבה נבדלתי ע"י השמש מן העדה הקטנה והקעליתי על הבימה. שם הוצגתי לפני הרב לוי. מסרתי לרב פריסת שלום מניוירק ומישראל. בצניעות מסרתי לו אחדים מן הספרים שנתנו לי ע"י מר אַלטהויז בארץ וכן גם את מתנתו של הרב אונטרמן מתל אביב. מתנה זו – אחד מספריו של האחרון – הכילה רשימה של כמה עגונות בישראל עם פרטים על בעליהן. בין דפי הספר היה דבוק טופס של גט.

הרב הודה לי ולא נכנס לשיחה. במשך התפילה ראיתיו כשהוא מתבונן בספרים שקבל כשהם מונחים לפניו בתוך "עמודו". לאחר התפילה נתקרבו אלי רוב המתפללים – על אפו של השמש – נתנו לי שלום ובקשו ממני סידורים. מוכרח הייתי להשיב את פניהם ריקם ולבאר להם שהסידורים המועטים שבידי – בשביל בית הכנסת היו, כלומר בשביל כל העדה, ולא ליחידים. רובם שאלו על המצב בישראל וגם לחשו שגורלנו בארצות הברית מוטב מגורלם של אזרחי המועצות. הוסיפו גם בקשה שזכרונם יעלה על לבנו.

בשבת בבוקר היה בית הכנסת מלא על גדותיו. אפילו עזרת הנשים היתה מלאה. בין המתפללים והמתפללות, צעירים וצעירות מועטים היו ביניהם, נראים היו כמה אנשים בעלי צורה ולבושם הדר לפי ערך. היתה זו שבת מברכים. החזן עמד לפני התיבה והמקהלה עזרה על ידו מלמעלה. שגריר

בהשגח"פ נתגלגלה לידינו ימים אלו העתקת טיוטא ממכתבו של מוה"ר יצחק רבינוביץ (בוסטון) לכ"ק אדמו"ר – דו"ח מנסיעתו לרוסיה, שהמענה עליו נדפס באג"ק חי"ז אגרת וישצח. – מטרת נסיעתו של הנ"ל לרוסיה היתה, בין השאר, להוציא משם את כתבי-יד אביו הרה"ג מוה"ר זאב וואַלף רבינוביץ ע"ה (תרי"ט-תרפ"ה), בעמח"ס: "שערי תורת ארץ ישראל" (פירושים, הערות והגהות על הירושלמי) – ירושלים, ת"ש; "שערי תורת בבל" (פירושים, הערות והגהות על תלמוד בבלי), אשר נדפס כעבור ג' שנים מאז עלה בידו להוציא כתבים אלו מרוסיה (כדלהלן בסיום המכתב) – ירושלים, תשכ"א.

בבית הכנסת במוסקוה: הוא בית הכנסת הגדול.

הרב לוי: יהודה ליב, רב ראשי – מוסקוה. אודותיו ראה ספר "לב יהודה" (ירושלים, תשע"ג) בתחלתו ("פרקי חיים" – ע' 9 ואילך).

מר אַלטהויז: פנחס טודרוס, תל אביב.

הרב אונטרמן: איסר יהודה, רב ראשי – תל אביב.

(* ראה גם אג"ק חכ"ז אגרת י"שי (ע' שט).

ישראל ואחדים מן המשלחת שלו היו בין המתפללים על הבימה ואילו נקודת המושך, שאליה נפנו עיני כל המתפללים, היתה – שני ילדים קטנים, בני חבר השגרירות הישראלית. הילדים היו נחמדים מאין כמוהם, ואילו מה שקשר את לבם של האנשים אליהם היתה העובדה שהם היו הילדים היחידים בכל בית הכנסת. וכשהילדים האלה הלכו בסך מאחורי התורה הנשאת ע"י הרב, נשקם הקהל יותר משנשק את התורה בעצמה.

משגריר ישראל, מר אבידור, נודע לי שהוא יוצא לעתים קרובות לערי השדה. לפי דבריו מפחדים יהודי ערי השדה פחות מיהודי מוסקוה ולכן נתנה לו שם הזדמנות יותר רצויה להפגש את אחינו.

כשהגיעה שעת ברכת החודש, פרצה בכיה היסטורית בכל בית הכנסת בין האנשים כבין הנשים. נזכרתי בערב יום הכיפורים בבית אבי ובבית הכנסת שלו בעיר מולדתי בבריסק דליטא. בכיתי אתם יחד.

התפילה בשלומה של מלכות נערכה בטכס מרובה ע"י הרב בכבודו ובעצמו. מלבד "הנותן תשועה" הוסיפו עוד תפילה ארוכה וכל הקהל ענה קול אחד ובקול רם – אמן ואמן.

בצאתי מבית הכנסת נשנו שוב אותן החוויות שתארתי אותן למעלה.

ביום ב' בבוקר, בשעה העשירית בדיוק, שבתי לבית הכנסת בכדי לבקר את ה"ישיבה". לגודל תמהוני מצאתי שם הרבה מתפללים, כלם עטופים טליתים ותפילין. משער אני שמספרם עלה למאה וחמישים איש. בקרנות שונות התפלל מנינים שונים, ומן הצד מסביב לשלחן ישבו להם כעשרה זקנים ולמדו תלמוד.

הרב פגש בנו (בי ובבת) והכניסנו לחדרו הפרטי. השתמשתי בהזדמנות זו ומסרתי לו פריסת שלום מכבוד תורתו. הוא הודה לי והוסיף שמכיר הוא את כ"ת מנעוריו מן השעה שאבי כ"ת ישב על כסא הרבנות בִּקְטְרִינוֹסְלָב במקום אבי הרב לוין. שאלתי את הרב אם ברצונו למסור אילו דברים לכבודו וענני בשלילה. לאחר כך הוציא את ספרו של הרב אונטרמן ובוהירות רבה הוציא ממנו את טופס הגט ומשגמר מלאכה זו התחיל בענין העגונות. מהן, הודיע לי, כמה פרטים עיקריים חסרים על בעליהן, ואין בידו לעשות בשבילן כלום; ומהן שהפרטים על בעליהן מספיקים או שלימים, בשבילן יעשה מה שאפשר, יכתב למקומות הנדרשים ויחקור. בנוגע לעגונות אחדות כבר היה לפי דבריו בקשר מכתבים את הרב הרצוג.

לשאלתי אם יכתב תשובה להרב אונטרמן ענני שאם יהיה לו חומר חיובי – יכתב אם להרב הרצוג ואם להרב אונטרמן. ואם לאו, אין צורך בכתובה. נראה היה שאיננו רוצה להרבות בשיחה. ובכן בקשתי לבקר את ה"ישיבה". לזה נעניתי מיד.

מר אבידור : יוסף.

ה"ישיבה": היא ישיבת "קול יעקב" שע"י בית הכנסת הגדול, אשר אלי נקבלו תלמידים בגילאים שונים מרחבי רוסיא.

שמכיר הוא את כ"ת מנעוריו : ראה גם ר"ד בעת ביקורו של הרי"ל לוין אצל כ"ק אדמו"ר, בדרי"ח תמוז תשכ"ח – תר"ם התוועדויות חני"ג (תשכ"ח ח"ג) ע' 153 ("כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר להרי"ל אודות ימי נעוריו ביקטרינוסלב כו").

מן השעה שאבי כ"ת ישב על כסא הרבנות בִּקְטְרִינוֹסְלָב : הוא כ"ק הרה"ק וכו' מהור"ר לוי יצחק נ"ע, רב העיר יקטרינוסלב – תרס"ט-תרצ"ט.

במקום אבי הרב לוין : מוה"ר אליהו שמואל ע"ה (נפטר – כ"ח אייר תרס"ח). וראה גם "לב יהודה" שם (ע' 11).

הרב הרצוג : יצחק אייזיק הלוי, רב ראשי – אהקת"ו.

(* נתייחסה – חורף תשי"ז – ע"י הרב הראשי הקודם של מוסקוה, מוה"ר שלמה שליפער ע"ה, אשר נפטר זמן קצר לאחר מכן – שלהי אד"ש תשי"ז).

הישיבה נמצאת בצדו של בית הכנסת. בה שני חדרי לימוד קטנים מלבד חדר המבשלים. מצאתי שם כששה עשר תלמיד מגיל עשרים וחמש עד שלשים וחמש. כלם, מלבד שנים שעסקו במסכת ברכות, מסכת חולין לפניהם. הובאר לי שמסכת חולין תורתם מפני שמתכוונים הם להיות שוחטים בישראל. הוצאתי לפני ראש הישיבה הרב טרַבְּמַן ומסרתי לו פריסת שלום מאחיו הרב טרבמן מכפר חב"ד בישראל וכן גם מבן אחותו הבכירה וגם מיתר בני משפחתו באותו הכפר, שבביתם בקרתי בחברתו של מר אַלטהויז. לזה ענה לי בהבעת תודה בלבד. ברור היה לי שמתירא הוא להכנס אתי לשיחה. דרך אגב, בשבת הבאה שמעתי תפילת מי שבירך בעדו בבית הכנסת מפני שחלה פתאום.

פניתי אז אל התלמידים ובשפת יידיש אמרתי להם שהבאתי להם פריסת שלום מישראל ומיהודי אמריקה והוספתי שכלם מתפללים לשלומם. וכשהכרתי בשלושה תלמידים, בני ג'ורג'יה, שאינם מבינים יידיש, תרגמתי את דברי לעברית, פניהם אורו ולחצו את ידי בחמימות גדולה.

נפרדתי מהם ויצאתי דרך בית הכנסת. שם סבוני רבים מן המתפללים ושוב שמעתי שאלות על המצב בישראל, על אחינו בארצות הברית וחזרו על אותם הדברים ממש ששמעתי מהם ומאחרים בבית הכנסת.

מסרתי לרב את יתר הספרים שהיו בידי (השמש טרדני כמה פעמים למסור לו את הספרים ולא נשמעתי לו מפני שחשדתי בו).

בשבת הבאה מצאתי שוב את בית הכנסת למטה ועזרת הנשים למעלה כמעט מלאים. החוויות של השבת העברה נשנו ואיני רוצה להרבות בדברים.

סך הכל של רשמיי הוא שאחינו בארצות המועצות מלאים פחד לגורלם. המצב הוטב משהיה בימי הרשע הקודם. ואילו השיטה האנטישמית של הממשלה נמשכת והולכת אם גם בצורה לא כל כך גלויה. הפחד הוא פחות מפני ההִנָּה ויותר מפני העתיד. ע"ד עתידה של יהדות רוסיה אין מה לדבר, לכל הפחות לא בצורה שאנו מכירים אותה. לכשיעבור הדור הזקן, לא ישאר אחריו קומץ אנשים היודע צורת אלף בית. נשאר לנו רק לקוות שיתרחש נס והרשעה תעבור מן הארץ.

את כתב ידו של אבי ז"ל הוצאתי בשלום, ותקותי הוא שתעלה בידי להוציאו לאור בקרוב. בעוד ימים אחדים אתכבד לשלוח לכ"ת את ספרו של א"מ ז"ל **שערי תורת ארץ ישראל**.

ואגמר בברכת שלום ואהבה וכבוד

יצחק רבינוביץ.

ראש הישיבה הרב טרַבְּמַן : הכוונה למוה"ר שמעון טרבניק.

הרב טרבמן מכפר חב"ד : הכוונה למוה"ר נחום טרבניק.

מבן אחותו הבכירה : אולי הכוונה למוה"ר אלעזר מרדכי גרליק, בן מרת פסיא – אחות הר"נ והר"ש טרבניק.

ג'ורג'יה : היא מדינת גרוזיא.

כתב ידו של אבי ז"ל : ממנו נדפס, כאמור, ספר "שערי תורת בבל" – ירושלים, תשכ"א.

ספרו של א"מ ז"ל שערי תורת ארץ ישראל : ירושלים, ת"ש.

*

מכתב מענה מכ"ק אדמו"ר – אג"ק חי"ז אגרת ו'שצח

ב"ה, ט"ו תמוז ה'תשח"י

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

נוסף על הידיעה הטלפונית שקבלתי ע"ד חזירתו לשלום מנסיעותיו, קבלתי בנועם מכתבו בו מתאר נסיעתו ביתר פרטים, ובו ג"כ הידיעה המשמחת שעלה בידו להוציא כת"י אביו ע"ה. ויהי רצון שהשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה שיוכל להוציאו לאור ויצליחו ג"כ בפעולותיו מתאים למה שדברנו שיפעול במדה הכי גדולה בהשפעתו על אחב"י שירצו ללמוד ספר שכזה שאז גם יוכלו להבינו, כיון שאין לך דבר העומד בפני הרצון, ולא כמו בשנים קדמוניות שהי צריך להביא יהודים כאלה מעבר לים, אלא שיהיו ילידי המקום. וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, ובפרט שהתעמולה תצטרף למעשים בפועל.

ובמה שמסיים במכתבו ע"ד פחד אחב"י בארצות המועצות והספיקות בנוגע לעתידם שם, הנה אמונתי ברורה שהוספה ביהדות בארצות הברית ברוח התורה והמסורה מוכרח שתשפיע גם שם, כי לגבי רוחניות הרי ענינים גבוליים וריחוק מקום אינם מפסיקים, ובפרט שכל ישראל קומה אחידה, וכמו שרואים בגוף גשמי שבשעה שמוסיפים חיזוק באחד מאבריו, ואצ"ל בכמה מהם, מוכרח שיביא חיזוק גם בשאר האברים וחיות בכל הגוף, כמו כן כשמוסיפים חיות ביהדות ארצות הברית בעניני תורה תורת חיים ובמצותי שכתוב בהם וחי בהם, ובפרט שיהדות ארה"ב מהווה עכשו החלק הכי חשוב בכללות עם ישראל, מוכרח שיביא זה חיזוק לכל אחב"י באשר הם שם, אפילו אלה שנמצאים מאחורי מסך הברזל, ובפרט על פי מאמר חכמינו ז"ל אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסיקה בין ישראל לאביהם שבשמים.

בקשר עם ימי הגאולה יב-יג תמוז דאזלינן מיניהו מוסג"ב חוברת בדברי הימים ההם, שאף על פי שבטח יודע ע"ד כללות הענין, בודאי ימצא בה פרטים מענינים.

ת"ח בעד מסירת הספרים לאחב"י שם.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ובת"ח ת"ח בעד הס' שע"ת אר"י שנת' זה עתה.

תקותי שבתו וחתנו שי' שהיו כאן – שלום להם.

מוה"ר יצחק: רבינוביץ. אגרת נוספת אליו – אג"ק חי"ח אגרת ו'תרכ.

שאין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב אגרת תסו (ע' רכו). ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד – נעתק ב"היום יוס" יב תשרי). ובכ"מ.

שכל ישראל קומה אחידה: ראה ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד ובקה"ע שם. טעהמ"צ להרח"ו פי' קדושים (הובא ונתבאר בדרמ"צ כח, א ואילך – מצות אהבת ישראל). לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ. וראה גם לקו"ש חל"א ס"ע 72 ואילך. וש"נ.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

וחי בהם: אחרי יח, ה.

מאחורי מסך הברזל... מחיצה של ברזל: ראה גם תו"מ התוועדות תשד"מ ח"א ס"ע 67 ואילך. ועוד.

מאמר חכמינו ז"ל אפילו מחיצה של ברזל כו': פסחים פה, ב. וש"נ.

הס' שע"ת אר"י: = הספר שערי תורת ארץ ישראל (ירושלים, ת"ש).

שבתו וחתנו שי' שהיו כאן: ראה גם אג"ק חי"ח שם.

לזכות

החתן הרה"ת ר' **ברוך נפתלי** והכלה מרת **שטערנא שרה** שיחיו
וילהלם

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

י"א טבת, ה'תשפ"ב

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **יצחק שרגא פייביש** וזוגתו מרת **בתי' גיטל** שיחיו **וילהלם**

הרה"ת הרב ר' **שלמה דובער פינחס** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **לאַזאַר**

ולזכות זקניהם

הרה"ח ר' **משה אהרן** וזוגתו מרת **חי' שרה** שיחיו **וילהלם**

מרת **עטיא** שתחי' **יורקוביץ**

הרה"ת ר' **משה** וזוגתו מרת **העניא יהודית** שיחיו **לאַזאַר**